

Gloaalikasvatusjärjestöjen vastaukset lukion opetussuunnitelman uudistamistarpeita koskevaan kyselyyn
16.12.2014

PERUSTEIDEN YLEISET OSAT

Kyselylomakkeen rakenne

Perusteiden yleiset osat:

Sivu 3: Luku 1 Opetussuunnitelma (*Opetussuunnitelman laatiminen, Opetussuunnitelman sisältö*)

Sivu 4: Luku 2 Lukiokoulutuksen tehtävä ja arvoperusta

Sivu 5: Luku 3 Opetuksen toteuttaminen (*Oppimiskäsitys, Opiskeluympäristö ja -menetelmät, Toimintakulttuuri, Opintojen rakenne*)

Sivu 6: Luku 4 Opiskelijan ohjaus ja tukeminen (*Kodin ja oppilaitoksen yhteistyö, Ohjauksen järjestäminen, Opiskelijahuolto, Opiskelun erityinen tuki, Kieli- ja kulttuuriryhmien opetus*)

Sivu 7: Luku 5 Oppimistavoitteet ja opetuksen keskeiset sisällöt (*Opetuksen yleiset tavoitteet, Aihekokonaisuudet*)

Sivu 8: Luku 6 Opiskelijan oppimisen arviointi (*Arvioinnin tavoitteet, Kurssisuorituksen arviointi, Oppiaineen oppimäärän arviointi, Lukion oppimäärän suoritus, Todistukset ja niihin merkittävät tiedot*)

Perusteiden oppiainekohtaiset osat:

Sivu 9: Äidinkieli ja kirjallisuus

Sivu 10: Toinen kotimainen kieli

Sivu 11: Vieraat kielet

Sivu 12: Matematiikka

Sivu 13: Biologia

Sivu 14: Maantiede

Sivu 15: Fysiikka

Sivu 16: Kemia

Sivu 17: Uskonto

Sivu 18: Elämäkatsomustieto

Sivu 19: Filosofia

Sivu 20: Historia

Sivu 21: Yhteiskuntaoppi

Sivu 22: Psykologia

Sivu 23: Musiikki

Sivu 24: Kuvataide

Sivu 25: Liikunta

Sivu 26: Terveystieto

Sivu 27: Opinto-ohjaus

Sivu 28: Maahanmuuttajien äidinkieli (suositus, liite 4)

Muut:

Sivu 29: Aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteet

Sivu 30: Perusteiden kokonaisuutta tai päivittämistä koskevat kommentit sekä **kyselyn lopetus**

PERUSTEIDEN YLEISET OSAT - LUKU 1

Jos osuudessa on monta alalukua tai oppimäärää, mainitse mihin alalukuun tai oppimäärään vastauksesi liittyy.

Kommentoitava osuus

Luku 1 Opetussuunnitelma

- Opetussuunnitelman laatiminen
- Opetussuunnitelman sisältö

1. Mitkä ovat tämän osuuden keskeiset vahvuudet?

Valtakunnallisen ja paikallisen tason opetussuunnitelmatyössä on tärkeätä huomioida muuttuva toimintaympäristö. Kannustamme myös jatkamaan sidosryhmäyhteistyötä opetussuunnitelmia laadittaessa.

Arvoperustan konkretisoinnin tulee olla jatkossakin vahvasti esillä opetussuunnitelmatyön tavoitteena.

2. Mitkä ovat keskeisimmät päivittämissihteitteesi tähän osuuteen? (Enintään kolme ehdotusta/alaluku tai oppimäärä)

Opetussuunnitelmassa voidaan huomioida alueellisia painotuksia, mutta vain siten, ettei valtakunnallisesti määriteltyä arvopohjaa kyseenalaisteta.

3. Mitä muuta haluaisit tuoda esiin tämän osuuden osalta?

Globaalikasvatusta tekevät järjestöt tarjoavat monenlaista asiantuntijatukea useista ajankohtaisista aiheista (esim. ihmisoikeudet, ilmastonmuutos, rasismi) ja ovat kehittäneet kohderyhmälähtöisiä lähestymistapoja ja menetelmiä aiheiden käsittelyyn.

PERUSTEIDEN YLEISET OSAT - LUKU 2

Jos osuudessa on monta alalukua tai oppimäärää, mainitse mihin osuuteen vastauksesi liittyy.

Kommentoitava osuus

Luku 2 Lukiokoulutuksen tehtävä ja arvoperusta

- Lukiokoulutuksen tehtävä

- Arvoperusta

4. Mitkä ovat tämän osuuden keskeiset vahvuudet?

Arvoperustassa nousee esille monia tärkeitä kysymyksiä, kuten elämän ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen, pyrkimys inhimillisyyteen ja oikeudenmukaisuuteen jne. Arvopohjaan liittyvä täydennys vuodelta 2010 on huomioitava jatkossakin.

5. Mitkä ovat keskeisimmät päivittämisehdotuksesi tähän osuuteen? (Enintään kolme ehdotusta/alaluku tai oppimäärä)

Lukio-opetuksen arvopohjan tulee jatkaa peruskoulun opetussuunnitelmassa (POPS 2016) viitoitettua tietä ja tukea vahvasti maailmankansalaisen kompetensseja globaalia oikeudenmukaisuutta. Nämä ovat kansalaistaitoja, joita tulevaisuus edellyttää. Arvopohjan tulee tukea aktiivista maailmankansalaisuutta: asioihin voi ja pitää vaikuttaa.

Kestävän tulevaisuuden näkökulmasta arvopohja tulee juurruttaa vahvasti kestävän kehityksen diskurssiin, esimerkiksi YK:n kestävän kehityksen tavoitteisiin.

6. Mitä muuta haluaisit tuoda esiin tämän osuuden osalta?

Lukio-opetuksen arvopohjan on jatkettava peruskouluopetuksen arvopohjan viitoittamalla tiellä. Arvopohjan tulee näkyä vahvasti läpi asiakirjan ja käytännössä koko koulukulttuurissa: opetuksen sisällöissä, opetusmenetelmissä, arviointiperusteissa jne.

OPSin terminologia on kautta linjan tarkistettava, ettei se tue hierarkkisia valta-asetelmia ja stereotyyppioita. Esimerkiksi suvaitsevaisuuden sijaan on puhuttava yhdenvertaisuudesta, erilaisuuden käsitteen tilalle moneen kohtaan sopii neutraalimpi moninaisuuden käsite.

Perusopetuksen valtakunnallisessa opetussuunnitelmassa käsitellään yksilön velvollisuuksia ja näiden taustalla olevia lakeja ja sopimuksia, muun muassa yhdenvertaisuuslakia, ihmisoikeuksien yleismaailmallista julistusta ja ihmisoikeussopimuksia. Nämä asiat on tarpeen nostaa myös lukion opetussuunnitelmaan linkitettyinä aktiivisen kansalaisuuden tematiikkaan.

Yhdenvertaisuus- ja ihmisoikeuskysymykset on nähtävä paitsi paikallisina myös globaaleina käsitteinä.

Kulttuuri-identiteetin käsitettä tulee avata globaalin kansalaisuuden näkökulmasta, jossa ihminen

nähdään aktiivisena toimijana, joka ymmärtää omat juurensa ja moninaiset identiteettinsä.

Toivomme, että ajatus, jonka mukaan ”Lukion sivistysihanteena on pyrkimys totuuteen” muunnetaan ajatukseksi kriittisestä tiedonhankinnasta.

PERUSTEIDEN YLEISET OSAT - LUKU 3

Jos osuudessa on monta alalukua tai oppimäärää, mainitse mihin osuuteen vastauksesi liittyy.

Kommentoitava osuus

Luku 3 Opetuksen toteuttaminen

- Oppimiskäsitys
- Opiskeluympäristö ja -menetelmät
- Toimintakulttuuri
- Opintojen rakenne

7. Mitkä ovat tämän osuuden keskeiset vahvuudet?

Erinomaista on, että opiskelija nähdään aktiivisena oppijana ja tätä roolia vahvistetaan aktiivisesti.

Pidämme jatkossakin tärkeänä avoimuutta yhteistyölle ja vuorovaikutukselle yhteiskunnan toimijoiden kanssa sekä maailmassa tapahtuville muutoksille.

8. Mitkä ovat keskeisimmät päivittämissihtehtäviesi tähän osuuteen? (Enintään kolme ehdotusta/alaluku tai oppimäärä)

Esitämme, että opetussuunnitelman luvussa 3.1 Oppimiskäsitys nostetaan vahvasti esille kriittisen pedagogiikan periaatteet. Kriittinen pedagogiikka tukee aktiivista kansalaisuutta ja vahvistaa halua toimia yhteiskunnallisen oikeudenmukaisuuden edistämiseksi. Se tekee näkyväksi yhteiskunnallisia valtarakenteita ja kyseenalaistaa normeja osallistavin menetelmin.

Arvoperusta tulee huomioida kokonaisvaltaisesti paitsi oppiaineiden sisällöissä myös oppimiskäsityksessä, -menetelmissä ja toimintakulttuurissa.

9. Mitä muuta haluaisit tuoda esiin tämän osuuden osalta?

Opiskelijoiden osallistaminen on rajattu nykyisessä OPSissa oppilaskuntatoimintaan (Ks. luku 3.3). Tämä on aivan liian kapea näkökulma, joka ei riittävästi tue aktiiviseen kansalaisuuteen kasvamista. Opiskelijoille tulee luoda mahdollisuuksia osallistua koulun ja opetuksen kehittämiseen ja arviointiin myös muilla tavoin. Osallistamisen tulee olla oppilaslähtöistä, jotta osallistumisen kynnys on mahdollisimman matala.

Opetukseen tulee sisällyttää osallistavia ja toiminnallisia menetelmiä (esimerkiksi draamaa), joissa huomioidaan erilaiset oppijat. Kokemuksellisuus tukee oppimista ja edistää opetukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamista.

Koulujen päätöksenteko ja sen rakenteet tulee tehdä näkyväksi oppilaille ja heille tulee tarjota mahdollisuus osallistua ja ottaa kantaa heitä itseään koskeviin asioihin. Tehdyistä päätöksistä ja niiden perusteluista tulee tiedottaa oppilaita. Näin luodaan demokraattista, avointa yhteisöä ja tuetaan

oppilaiden taitoja vaikuttaa laajemminkin yhteiskunnassa.

Sidosryhmäyhteistyötä tulee tehdä avoimesti ja läpinäkyvästi.

Toivomme, että lukion opetussuunnitelmassa pysytään perusopetuksen opetussuunnitelman viitoittamalla tiellä ja työtapoihin sisällytetään yhteisöllistä työskentelyä sekä yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa. Järjestöt tarjoavat kouluille monenlaisia asiantuntijapalveluita kouluvierailuista sisältötukeen ja käytännössä testattuihin ja toimiviin opetusmenetelmiin. Tämän lisäksi järjestöt avaavat ikkunoita kansalaisvaikuttamiseen ja yhteiskunnalliseen osallistumiseen.

PERUSTEIDEN YLEISET OSAT - LUKU 4

Jos osuudessa on monta alalukua tai oppimäärää, mainitse mihin osuuteen vastauksesi liittyy.

Kommentoitava osuus

Luku 4 Opiskelijan ohjaus ja tukeminen

- Kodin ja oppilaitoksen yhteistyö
- Ohjauksen järjestäminen
- Opiskelijahuolto
- Opiskelun erityinen tuki
- Kieli- ja kulttuuriryhmien opetus

10. Mitkä ovat tämän osuuden keskeiset vahvuudet?

Opiskelijahuoltoä käsittelevässä luvussa 4.3. tunnistetaan hyvinvoinnin tasot: fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen. Näiden tulee olla keskeisesti mukana myös uudessa opetussuunnitelmassa.

11. Mitkä ovat keskeisimmät päivittämissuosituksesi tähän osuuteen? (Enintään kolme ehdotusta/alalukua tai oppimäärää)

Kouluopetuksen on perustuttava ihmisoikeuksille. Ihmisoikeuskeskuksen suositusten mukaisesti (Ihmisoikeuskasvatus ja -koulutus Suomessa 2014) mukaisesti ihmisoikeuskasvatuksen on sisällyttävä läpäisyperiaatteella perusopetukseen. Tämä tulee huomioida esimerkiksi kohdassa 4.2. Osaksi lukua toivomme mukaan eksplisiittistä ilmaisua lapsen oikeuksien sopimuksesta, joka tulee nähdä keskeisenä työvälineenä oppilaan tilanteen tarkastelussa. Lapsen oikeuksien sopimuksessa määritellään lapsen hyvinvoinnin kannalta keskeisiä asioita ja niiden tunteminen on jokaisen opettajan velvollisuus ja oppilaan oikeus.

Kieli- ja kulttuuriryhmistä kertovaan lukuun 4.5 toivomme mukaan myös interkulttuurisuuden käsitettä, jolla korostetaan arvostavaa lähestymistapaa monikulttuuriseen yhteisöön ja nähdään se oppimisen lähteenä ja arvokkaana voimavarana.

12. Mitä muuta haluaisit tuoda esiin tämän osuuden osalta?

PERUSTEIDEN YLEISET OSAT - LUKU 5

Jos osuudessa on monta alalukua tai oppimäärää, mainitse mihin osuuteen vastauksesi liittyy.

Kommentoitava osuus

Luku 5 Oppimistavoitteet ja opetuksen keskeiset sisällöt

- Opetuksen yleiset tavoitteet

- Aihekokonaisuudet

Oppiainekohtaiset osuudet löytyvät erikseen.

13. Mitkä ovat tämän osuuden keskeiset vahvuudet?

Opetuksen yleisissä tavoitteissa on nostettu esille monia hyviä asioita kuten yhteistyö-, viestintä- ja vuorovaikutustaidot, eettisten kysymysten huomioiminen yksilön ja yhteiskunnan tasolla, demokratiataidot jne. Lukion tulee jatkossakin tarjota laaja-alaista yleissivistystä ja ”opiskelijan tulee saada olennaista luontoa, ihmistä, yhteiskuntaa ja kulttuureja koskevaa eri tieteen- ja taiteenalojen tuottamaa tietoa”. Lukion tulee tukea opiskelijaa oman maailmankuvansa muodostamisessa.

14. Mitkä ovat keskeisimmät päivittämissi tähän osuuteen? (Enintään kolme ehdotusta/alaluku tai oppimäärä)

Keskeisin muutostarve liittyy elinympäristömme globaalien kytkösten tunnistamiseen. Lukion opetussuunnitelman tulee jatkaa perusopetuksen opetussuunnitelman viitoittamalla tiellä ja tukea maailmankansalaisuutta ja sen edellyttämiä kompetensseja. Opetuksessa tulee huomioida globaalin vastuun ja vaikuttamisen mahdollisuudet.

Lukio-opetuksen tulee syventää perusopetuksen opetussuunnitelman laaja-alaisen osaamisen alueissa esille nostettuja teemoja. Näiden osalta on huolehdittava, että aktiivisen kansalaisuuden ja globaalin vastuun kysymykset nousevat vahvasti esille tulevaisuuden kansalaistaitoina.

15. Mitä muuta haluaisit tuoda esiin tämän osuuden osalta?

Monet tärkeät asiat sisältyvät aihekokonaisuuksien teemoihin. Näiden mukanaolo opetussuunnitelmassa on varmistettava jatkossakin. Laaja-alaiset osaamisalueet tulee linkittää vahvasti ja eksplisiittisesti osaksi kurssien sisältöjä, jotta ne eivät jää irrallisiksi.

- Aktiivisen kansalaisuuden käsite tulee ymmärtää globaalina kansalaisuutena, jolloin toimijuus, vastuu ja vaikuttamismahdollisuudet nähdään kansallisvaltion rajat ylittävänä asioina. Tämä on olennaista globalisoituneessa maailmassa, jossa paikalliset ja kansalliset asiat ovat vahvasti kytköksissä globaaleihin ilmiöihin ja todellisuuksiin. Yrittäjyyden korostaminen otsikkotasolla tuntuu irralliselta.

- Teemaan hyvinvointi ja turvallisuus tulee sisällyttää yhdenvertaisuuden ja ihmisoikeuksien tuntemus ja

edistäminen omalla toiminnalla. Kohtaan tulee sisällyttää käsite ”turvataito”, joka auttaa opiskelijaa hahmottamaan oikeutensa ja mahdollisuutensa edistää omaa ja muiden hyvinvointia ja turvallisuutta.

- Kestävää kehitystä käsittelevässä kohdassa tulee huomioida YK:n kestävän kehityksen tavoitteet ja niiden mukanaan tuomat vaateet yhteiskunnille ja yksilöille kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Kestävän kehityksen sosiaalinen, ekologinen ja taloudellinen ulottuvuus tulee avata ja keskustelu tulee linkittää esimerkiksi YK:n kehitystavoitteisiin, jotta kestävän kehityksen välttämättömyys ja sisältö konkretisoituisi. Opiskelijaa tulee tukea tunnistamaan kestävää kehitystä mahdollistavia ja estäviä tekijöitä ja taustalla vaikuttavia yhteiskunnallisia rakenteita.

- Kulttuuri-identiteetti tulee nähdä dynaamisena käsitteenä, ei staattisena ja paikallaan pysyvänä tilana. Opiskelijalle tulee tarjota tukea omien identiteettiensä tunnistamiseen ja rakentamiseen.

- Viestintä- ja mediaosaamiseen tulee sisällyttää valtamediaa laajempi näkökulma viestintään. Opiskelijoiden omaa roolia tiedontuottajina ja välittäjinä tulee tukea. Keskeiselle sijalle tulee nostaa viestinnän eettisyys ja monilukutaito (ks. POPS 2016).

- Teknologia ja yhteiskunta -osioon toivomme mukaan korostetummin vastuullisuuden ja verkkoetiikan näkökulmia.

PERUSTEIDEN YLEISET OSAT - LUKU 6

Jos osuudessa on monta alalukua tai oppimäärää, mainitse mihin osuuteen vastauksesi liittyy.

---

save_answers

Kommentoitava osuus

Luku 6 Opiskelijan oppimisen arviointi

- Arvioinnin tavoitteet
- Kurssisuorituksen arviointi
- Oppiaineen oppimäärän arviointi
- Lukion oppimäärän suoritus
- Todistukset ja niihin merkittävät tiedot

16. Mitkä ovat tämän osuuden keskeiset vahvuudet?

17. Mitkä ovat keskeisimmät päivittämissihteitukseksi tähän osuuteen? (Enintään kolme ehdotusta/alaluku tai oppimäärä)

Opetukselle asetetun arvopohjan tulee näkyä arviointiperusteissa.

18. Mitä muuta haluaisit tuoda esiin tämän osuuden osalta?

Arvioinnin menetelmiä tulee monipuolistaa siten, että vertaisarviointi ja itsearviointi huomioidaan olennaisena osana oppimisen arviointia. Tämä tukee opiskelijoiden vastuunottoa omasta oppimisesta ja korostaa oppijan aktiivista roolia oppimisprosessissa.

PERUSTEIDEN OPPIAINEKOHTAISET OSAT - ÄIDINKIELI JA KIRJALLISUUS

Jos osuudessa on monta alalukua tai oppimäärää, mainitse mihin alalukuun tai oppimäärään vastauksesi liittyy.

---

save_answers

Äidinkieli ja kirjallisuus

19. Mitkä ovat tämän osuuden keskeiset vahvuudet?

Luvussa tunnistetaan tärkeä lähtökohta, jonka mukaan äidinkieli luo valmiudet aktiiviselle kansalaisuudelle. Toivomme, että tulevassa opetussuunnitelmassa säilyy myös näkemys äidinkielestä käsitejärjestelmänä, jolla ihminen jäsentää maailmaa ja rakentaa sosiaalista todellisuutta.

20. Mitkä ovat keskeisimmät päivittämissi tähän osuuteen? (Enintään kolme ehdotusta/alaluku tai oppimäärä)

Suvaitsevaisuus-sanan käytöstä on kautta linjan luovuttava eriarvoisuutta luovana käsitteenä. Myös normatiivista ja Suomi-keskeistä ”me” ja ”muut” -ajattelua on vältettävä ja nostettava esille Suomea kulttuurisesti moninaisena ja rikkaana yhteiskuntana.

Aktiivisen kansalaisuuden käsite tulee laajentaa käsittämään kansallisvaltion rajat ylittävä globaali kansalaisuus.

Esitämme mukaan vahvempaa huomiota äidinkielestä yhteiskunnallisen osallistumisen ja vaikuttamisen kannalta keskeisenä oppiaineena. Äidinkieli on keskeinen oppiaine vuorovaikutus- ja sovittelutaitojen kehittymisen sekä itseilmaisun ja yhteiskunnallisen vaikuttamisen kannalta. Opetuksen tulee tarjota tietoa vaikuttamisen kanavista ja keinoista sekä sananvapauden että yhteiskunnallisen keskustelun säännöistä ja periaatteista ihmisoikeusperustaisesti. Sisällöissä tulee vahvasti huomioida myös verkkoetiikan periaatteet ja monilukutaito. Äidinkielen tulee myös tukea normi- ja mediakriittisyyttä ja tunnistaa kieli ja media vallankäytön välineenä.

21. Mitä muuta haluaisit tuoda esiin tämän osuuden osalta?

PERUSTEIDEN OPPIAINEKOHTAISET OSAT - TOINEN KOTIMAINEN KIELI

Jos osuudessa on monta alalukua tai oppimäärää, mainitse mihin alalukuun tai oppimäärään vastauksesi liittyy.

Toinen kotimainen kieli

22. Mitkä ovat tämän osuuden keskeiset vahvuudet?

23. Mitkä ovat keskeisimmät päivittämissihteitteesi tähän osuuteen? (Enintään kolme ehdotusta/alaluku tai oppimäärä)

Kielten opetuksessa olennaista on sisällyttää mukaan keskusteluihin ajankohtaisia yhteiskunnallisia aiheita ja globaaleja ilmiöitä. Opetuksen tulee tukea maailmankansalaisen kompetensseja ja vahvistaa opiskelijoiden ymmärrystä itsestään aktiivisina maailmankansalaisina pinnalliseksi jäävän kansainvälistymisen sijaan. Suomi- ja eurosentrisestä lähtökohdasta on siirryttävä ajatteluun, jossa monikulttuurisuus nähdään arvokkaana kulttuurisena ja yhteiskunnallisena voimavarana ja Suomi globaalina toimijana.

24. Mitä muuta haluaisit tuoda esiin tämän osuuden osalta?

PERUSTEIDEN OPPIAINEKOHTAISET OSAT - VIERAAT KIELET

Jos osuudessa on monta alalukua tai oppimäärää, mainitse mihin alalukuun tai oppimäärään vastauksesi liittyy.

Vieraat kielet

25. Mitkä ovat tämän osuuden keskeiset vahvuudet?

26. Mitkä ovat keskeisimmät päivittämissihteitteesi tähän osuuteen? (Enintään kolme ehdotusta/alaluku tai oppimäärä)

Kielten opetuksessa olennaista on sisällyttää mukaan keskusteluihin ajankohtaisia yhteiskunnallisia aiheita ja globaaleja ilmiöitä. Opetuksen tulee tukea maailmankansalaisen kompetensseja ja vahvistaa opiskelijoiden ymmärrystä itsestään aktiivisina maailmankansalaisina pinnalliseksi jäävän kansainvälistymisen sijaan. Suomi- ja eurosentrisestä lähtökohdasta on siirryttävä ajatteluun, jossa monikulttuurisuus nähdään arvokkaana kulttuurisena ja yhteiskunnallisena voimavarana ja Suomi globaalina toimijana.

27. Mitä muuta haluaisit tuoda esiin tämän osuuden osalta?

PERUSTEIDEN OPPIAINEKOHTAISET OSAT - MATEMATIIKKA

Jos osuudessa on monta alalukua tai oppimäärää, mainitse mihin alalukuun tai oppimäärään vastauksesi liittyy.

Matematiikka

28. Mitkä ovat tämän osuuden keskeiset vahvuudet?

29. Mitkä ovat keskeisimmät päivittämissiivoksi tähän osuuteen? (Enintään kolme ehdotusta/alaluku tai oppimäärä)

Matematiikan opetukseen toivomme enemmän yhteistoiminnallista työtä yksilötyöskentelyn rinnalle. Tutkittavaksi toivomme oppilaita kiinnostavia asioita ja ajankohtaisia globaaleja ilmiöitä. Tämä lisää kiinnostusta matematiikkaa kohtaan ja auttaa ymmärtämään oppiaineeseen liittyviä laajoja soveltamismahdollisuuksia ja antaa valmiuksia tulkita kriittisesti tilastotietoa maailman ilmiöistä. On myös tärkeää, etteivät käytetyt sanalliset esimerkit ruoki stereotyyppioita. Parhaimmillaan esimerkit valtavirtaistavat moninaista todellisuutta ja kyseenalaistavat syrjiviä normeja.

30. Mitä muuta haluaisit tuoda esiin tämän osuuden osalta?

PERUSTEIDEN OPPIAINEKOHTAISET OSAT - BIOLOGIA

Jos osuudessa on monta alalukua tai oppimäärää, mainitse mihin alalukuun tai oppimäärään vastauksesi liittyy.

Biologia

31. Mitkä ovat tämän osuuden keskeiset vahvuudet?

Hyvää oppiaineen sisällöissä ovat kriittinen ote, luonnon monimuotoisuuden huomioiminen, kestävän kehityksen näkeminen välttämättömyytenä sekä oman vastuun ymmärtäminen kestävän tulevaisuuden rakentamisessa.

32. Mitkä ovat keskeisimmät päivittämissiivoksi tähän osuuteen? (Enintään kolme ehdotusta/alalukua tai oppimäärää)

Biologian opetuksessa tulisi vahvistaa globaalia näkökulmaa ja ihmisen toiminnan, vastuun ja vaikutusmahdollisuuksien arviointia ihmisen hyvinvoinnin ja luonnon monimuotoisuuden näkökulmasta. Esille tulee nostaa myös ihmisten ja eläinten oikeudet sekä kosmetiikka- ja lääketieteellisten ongelmien mahdollisuuksien lisäksi.

Oppiaineessa tulee keskittyä ratkaisukeskeisyyteen ja nostaa esille globaaleja ilmiöitä, kuten ilmastonmuutos, biologian näkökulmasta. Toivomme, että oppiaineessa vahvistetaan kokemuksellisuutta ja tutkivaa, kriittistä otetta. Harrastuneisuuden painottaminen ei mielestämme sovi arviointiperusteisiin.

Biologia tulee nähdä myös vallankäyttöön linkittyvänä tieteenalana, jota käytetään yhteiskunnallisissa argumentoinnissa. Opetukseen tulee omaksua vahva normikriittinen ote: esimerkiksi sukupuolen ja seksuaalisuuden moninaisuus tulee nostaa eksplisiittisesti esille.

33. Mitä muuta haluaisit tuoda esiin tämän osuuden osalta?

PERUSTEIDEN OPPIAINEKOHTAISET OSAT - MAANTIEDE

Jos osuudessa on monta alalukua tai oppimäärää, mainitse mihin alalukuun tai oppimäärään vastauksesi liittyy.

Maantiede

34. Mitkä ovat tämän osuuden keskeiset vahvuudet?

Maantieteen opetussisällöissä nostettu esille monia tärkeitä asiakokonaisuuksia: luonnon ja ihmistoiminnan vuorovaikutussuhde, maailmaa muuttavana ja kulttuurisesti monimuotoisena elinympäristönä, kestävä kehitys, kriittisyys jne.

35. Mitkä ovat keskeisimmät päivittämisehdotuksesi tähän osuuteen? (Enintään kolme ehdotusta/alaluku tai oppimäärä)

Opetussisällöissä tulee jatkaa siitä, mihin perusopetuksen opetussuunnitelmassa jäädään ja syventää jo peruskoulussa esille nousseita ilmiöitä ja aihekokonaisuuksia. Kaikille pakollisessa maantieteen opetuksessa tulee huomioida erityisesti ajankohtaisia, kestävän tulevaisuuden kannalta akuutteja globaaleja ilmiöitä kuten ilmastonmuutos, siirtolaisuus, globaalit riippuvuussuhteet ja niihin liittyvä poliittinen päätöksenteko. Esitämmekin, että kaikille opiskelijoille pakollinen maantieteen kurssi sisältäisi kestävän kehityksen kannalta keskeistä sisältöä, jota nyt on tuotu esille kursseissa 2. ja 3. Opetuksellisen otteen tulee olla ratkaisukeskeinen ja tukea aktiivista maailmankansalaisuutta.

Opetuksessa on tuotava vahvasti esille kestävän kehityksen välttämättömyys ja sen eri ulottuvuudet (sosiaalinen, taloudellinen ja ekologinen). Kestävää kehitystä tulee konkretisoida esimerkiksi YK:n kehitystavoitteiden kautta. Tulevat kehitystavoitteet ovat globaalit ja koskettavat myös meitä: jokaisen suomalaisen on tunnettava tavoitteet ja ne on nostettava poliittisen päätöksenteon keskiöön. Tärkeätä on avata taustalla vaikuttavia riippuvuus- ja valtasuhteita sekä asioiden taustalla vaikuttavia syitä ja ratkaisuja ongelmiin. Kehityksen käsitettä tulee tarkastella kriittisesti ja opetuksessa tulee nostaa esille asioita, jotka ovat jo muuttuneet parempaan suuntaan. Tällaista tietoa tarjoaa muun muassa YK:n vuosittain julkaisemien kehitystavoitteiden arviointi.

36. Mitä muuta haluaisit tuoda esiin tämän osuuden osalta?

PERUSTEIDEN OPPIAINEKOHTAISET OSAT - FYSIIKKA

Jos osuudessa on monta alalukua tai oppimäärää, mainitse mihin alalukuun tai oppimäärään vastauksesi liittyy.

Fysiikka

37. Mitkä ovat tämän osuuden keskeiset vahvuudet?

38. Mitkä ovat keskeisimmät päivittämissiivittämisehdotuksesi tähän osuuteen? (Enintään kolme ehdotusta/alaluku tai oppimäärä)

Oppiaineelle asetettuihin tavoitteisiin tulee nostaa vahvasti mukaan ajatus fysiikan roolista ja mahdollisuuksista edistää globaalia kestäväää kehitystä.

39. Mitä muuta haluaisit tuoda esiin tämän osuuden osalta?

PERUSTEIDEN OPPIAINEKOHTAISET OSAT - KEMIA

Jos osuudessa on monta alalukua tai oppimäärää, mainitse mihin alalukuun tai oppimäärään vastauksesi liittyy.

Kemia

40. Mitkä ovat tämän osuuden keskeiset vahvuudet?

41. Mitkä ovat keskeisimmät päivittämissiivittämisehdotuksesi tähän osuuteen? (Enintään kolme ehdotusta/alaluku tai oppimäärä)

Oppiaineelle asetettuihin tavoitteisiin tulee nostaa vahvasti mukaan ajatus kemian roolista ja mahdollisuuksista edistää ihmisten hyvinvointia ja globaalia kestäväää kehitystä.

42. Mitä muuta haluaisit tuoda esiin tämän osuuden osalta?

PERUSTEIDEN OPPIAINEKOHTAISET OSAT - USKONTO

Jos osuudessa on monta alalukua tai oppimäärää, mainitse mihin alalukuun tai oppimäärään vastauksesi liittyy.

Uskonto

43. Mitkä ovat tämän osuuden keskeiset vahvuudet?

Vahvuuksia ovat elämäkatsomuksellinen ja eettinen ajattelu, uskonnon kulttuuriset ja yhteiskunnalliset merkitykset sekä katsomuksellista moninaisuutta arvostava lähestymistapa.

44. Mitkä ovat keskeisimmät päivittämissi tähän osuuteen? (Enintään kolme ehdotusta/alaluku tai oppimäärä)

Uskonnon opetusisällöissä korostuu vahvasti eurosentriinen ote. Uskontoja ja katsomuksia tulisi tarkastella globaalisti.

Uskonnonopetukseen tulee ottaa mukaan konkreettinen uskontodialogi ja opetuksen tulee olla ihmisoikeusperustaista ja yhdenvertaisuutta edistävää.

Uskonollisuuden rinnalla tulee tarkastella myös uskonottomuutta ja muita vakaumuksia. Niitä tulee tarkastella myös yhteiskunnallisen keskustelun ja poliittisen päätöksenteon näkökulmasta ja suhteessa valtaan.

45. Mitä muuta haluaisit tuoda esiin tämän osuuden osalta?

Katsomusaineiden opetuksessa eri uskontojen ja elämäkatsomustiedon opetukselle asetetut tavoitteet eivät ole yhteismitallisia. Esimerkiksi tasa-arvon käsite tulee esille eri tavoin eri oppiaineissa. Toivomme, että näitä tarkistetaan siltä osin, että kaikki aineet ohjaavat eettiseen pohdintaan erityisesti ihmisoikeuksien näkökulmasta. Uskonnonopetukseen tulee saada globaali näkökulma.

Uskonto tulee huomioida myös rauhantyön voimavarana ja esille tulee nostaa uskontodialogi ja katsomusten välisen vuoropuhelun taidot sekä monikulttuurisuus ja moniuskontoisuus yhteiskunnassa. Toivomme myös, että opetussuunnitelman arvoperusta konkretisoituu katsomusaineiden opetuksessa ja arviointiperusteissa.

Uskonnonopetuksessa tulee myös kannustaa opiskelijaa omakohtaiseen, kriittiseen itsereflektioon suhteessa omaan uskonolliseen tai uskonottomaan maailmankuvaan. Tämä tavoite koskee myös uskonnon opettajaa, jonka tulee tunnistaa oma roolinsa katsomuksellisena vaikuttajana nuoren elämässä.

PERUSTEIDEN OPPIAINEKOHTAISET OSAT - ELÄMÄNKATSOMUSTIETO

Jos osuudessa on monta alalukua tai oppimäärää, mainitse mihin alalukuun tai oppimäärään vastauksesi liittyy.

Elämäkatsomustieto

46. Mitkä ovat tämän osuuden keskeiset vahvuudet?

47. Mitkä ovat keskeisimmät päivittämisehdotuksesi tähän osuuteen? (Enintään kolme ehdotusta/alaluku tai oppimäärä)

48. Mitä muuta haluaisit tuoda esiin tämän osuuden osalta?

Kyky kriittiseen itsereflektioon suhteessa omaan uskonnolliseen tai uskonnettomaan maailmankuvaan on sekä uskonnon että elämäkatsomustiedon opetuksen tärkeä tavoite. Tämä tavoite koskee myös elämäkatsomustiedon opettajaa, jonka tulee tunnistaa oma roolinsa katsomuksellisena vaikuttajana nuoren elämässä.

PERUSTEIDEN OPPIAINEKOHTAISET OSAT - FILOSOFIA

Jos osuudessa on monta alalukua tai oppimäärää, mainitse mihin alalukuun tai oppimäärään vastauksesi liittyy.

Filosofia

49. Mitkä ovat tämän osuuden keskeiset vahvuudet?

Osiassa nousee esille monia tärkeitä näkökulmia, kuten monimutkaisen ja muuttuvan yhteiskunnan ajatus sekä arvot, normit ja niiden merkitykset. Toivomme, että jatkossa huomioidaan myös 18.6.2010 tehdyssä täydennyksessä esille nostetut asiat.

50. Mitkä ovat keskeisimmät päivittämissi tähän osuuteen? (Enintään kolme ehdotusta/alalukua tai oppimäärää)

Filosofian opetuksen tärkeä tavoite on tukea kriittisen ajattelun ja argumentoinnin taitoja. Oppiaineen opetuksessa olisi tärkeä ottaa lähtökohdaksi filosofian käytettävyys ja konkreettinen linkittyminen yhteiskunnalliseen keskusteluun ja toimintaan. Esitämme, että jo ensimmäisellä kurssilla keskiöön nostetaan yhteiskuntafilosofian kysymyksiä nykyisestä kurssista 4. Syventävissä kurseissa voidaan tutkia syvällisemmin filosofian oppihistoriaa.

51. Mitä muuta haluaisit tuoda esiin tämän osuuden osalta?

Toivomme filosofian opetukseen mukaan vahvaa globaalia otetta eurosentrisen painotuksen sijasta. Tämä auttaa oppilaita ymmärtämään maailmassa vallitsevia ajattelutraditioita ja yhteiskunnallisia järjestelmiä sekä hahmottamaan omaa rooliaan aktiivisena toimijana yhteiskunnassa.

PERUSTEIDEN OPPIAINEKOHTAISET OSAT - HISTORIA

Jos osuudessa on monta alalukua tai oppimäärää, mainitse mihin alalukuun tai oppimäärään vastauksesi liittyy.

Historia

52. Mitkä ovat tämän osuuden keskeiset vahvuudet?

Historian opetuksessa tulee jatkossakin painottaa esille ihmisen ja ympäristön välistä suhdetta sekä inhimillisen kulttuurin laaja-alaisuutta, kulttuurien *moninaisuuden* ymmärtämistä ja kansainvälisen yhteisymmärryksen merkitystä. Tämän tulisi olla läpileikkaava teema kaikissa historian kursseissa. Huomioon tulee myös ottaa aktiivisen kansalaisuuden ajatus sekä 18.6.2010 laadittu täydennys.

53. Mitkä ovat keskeisimmät päivittämisehdotuksesi tähän osuuteen? (Enintään kolme ehdotusta/alaluku tai oppimäärä)

Historian opetuksessa korostuu Suomi-keskeinen ja eurosentrinen ote. Tämän tilalle toivomme globaalimpaa otetta ja historian ymmärtämistä maailmankuvia avartavana oppiaineena, joka voi parhaimmillaan vahvistaa opiskelijoiden identiteettiä aktiivisina maailmankansalaisina.

Historian opetuksessa ja arviointiperusteissa tulee huomioida ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus ja ihmisoikeussopimukset. Opiskelijalle tulee syntyä kuva niiden merkityksestä ja sopimusluonteen velvoittavuudesta niin omassa elämässään kuin globaalisti.

Historian opetuksessa tulee käyttää monipuolisia ja osallistavia opetusmenetelmiä, joiden kautta oppilaat oppivat hahmottamaan menneisyyden ihmisten kokemuksia sekä demokratian ja väkivallattomuuden arvon.

54. Mitä muuta haluaisit tuoda esiin tämän osuuden osalta?

Toivomme mukaan globaalia lähestymistapaa ja opiskelijoiden näkemistä globaaleina kansalaisina, jotka voivat omalla toiminnallaan vaikuttaa oikeudenmukaisuuden toteutumiseen maailmanlaajuisesti. Historian opetuksessa tulee nostaa esille historia tieteenalana, sen tulkinnat ja valta, sekä globaalit riippuvuussuhteet ja niiden syntyminen. Opetuksessa on vältettävä stereotyyppioita ja me ja muut -ajattelua.

Oppiaine on tärkeä kriittisen ajattelun ja maailmankuvien kehittymisen kannalta. On tärkeätä haastaa perinteinen suurmieskeskeinen, eurosentrinen historiakäsitys ja haastaa oppilaat hahmottamaan maailmaa moninaisten historianarratiivien ja erilaisten valta-asetelmien näkökulmasta.

Historian opetus on luonteva paikka nostaa esille myös kehityskysymyksiä. Toivomme mukaan kehityksen käsitteen kriittistä pohdintaa ja YK:n kehitystavoitteisiin (POST 2015) perehtymistä myös omien vaikutusmahdollisuuksien näkökulmasta. Historian opetuksessa tulee siirtyä ongelmakeskeisyydestä näkemykseen, jossa ihmisillä on mahdollisuus vaikuttaa historian suuntaan, jolloin historia parhaimmillaan voimauttaa vaikuttamiseen omassa ajassa.

PERUSTEIDEN OPPIAINEKOHTAISET OSAT - YHTEISKUNTAOPPI

Jos osuudessa on monta alalukua tai oppimäärää, mainitse mihin alalukuun tai oppimäärään vastauksesi liittyy.

Yhteiskuntaoppi

55. Mitkä ovat tämän osuuden keskeiset vahvuudet?

Hyviä asioita, joita opetuksen sisällöissä nyt nousee esille ovat: aktiivinen kansalaisuus, kansalaisyhteiskunnan tuntemus, vallan ja vastuun käsitteet, ihmisoikeudet ja yhdenvertaisuus.

56. Mitkä ovat keskeisimmät päivittämisehdotuksesi tähän osuuteen? (Enintään kolme ehdotusta/alaluku tai oppimäärä)

Yhteiskuntaopin tulee tarjota tietoa yhteiskunnan rakenteista, toiminnasta ja päätöksenteosta sekä vallankäytöstä paikallisella, kansallisella, Euroopan Unionin ja globaalilla tasolla. Huomio ei saa kiinnittyä vain kansallisen tason toimintaan ja formaaleihin vaikuttamisen kanaviin, vaan kansalaisvaikuttamiseen ja -toimintaan laajasti monista eri näkökulmista. Nykyisessä opetussuunnitelmassa opetus on valitettavan Suomi- ja Eurooppa-keskeistä.

Mukaan on vahvemmin nostettava globalisaation eri ulottuvuuksia: ilmastonmuutos, globaali talousjärjestelmä ja siihen liittyvät ilmiöt, politiikan ja talouden kytkökset ja valtaristiriidat sekä globaalin kansalaisuuden ja kansalaisyhteiskunnan ajatus. Esille tulee nostaa myös kestävän kehityksen välttämättömyys sekä sen asettamat vaateet eri yhteiskunnan toimijoille.

Yhteiskuntaopin tulee nykyistä vahvemmin tukea demokratiaa vahvistavia argumentaatio-, vuorovaikutus- ja sovittelutaitoja. Suomi on nähtävä monikulttuurisena yhteiskuntana, jonka moninaisuus on sen rikkaus.

57. Mitä muuta haluaisit tuoda esiin tämän osuuden osalta?

PERUSTEIDEN OPPIAINEKOHTAISET OSAT - PSYKOLOGIA

Jos osuudessa on monta alalukua tai oppimäärää, mainitse mihin alalukuun tai oppimäärään vastauksesi liittyy.

Psykologia

58. Mitkä ovat tämän osuuden keskeiset vahvuudet?

Toivomme, että jatkossakin psykologia nähdään oppiaineena, joka kehittää valmiuksia sosiaaliseen ja yhteiskunnalliseen toimintaan, yhteiskunnallisten ja kulttuurillisten muutosten tunnistamiseen ja kohtaamiseen sekä oman hyvinvoinnin ylläpitämiseen.

59. Mitkä ovat keskeisimmät päivittämissihteiksi tähän osuuteen? (Enintään kolme ehdotusta/alalukua tai oppimäärää)

Psykologian oppiaineessa on tärkeitä käsitellä yksilön toimintaa ja rooleja yhteisössä ja yhteiskunnassa. Keskeisiä näkökulmia tarkasteluun tarjoavat muun muassa normikriittisyyden käsite, arvot ja arvomaailmat, ihmisyyden ymmärtäminen ja itsereflektio, yhdenvertaisuus, ihmisoikeudet ja sukupuolen moninaisuus.

60. Mitä muuta haluaisit tuoda esiin tämän osuuden osalta?

PERUSTEIDEN OPPIAINEKOHTAISET OSAT - MUSIIKKI

Jos osuudessa on monta alalukua tai oppimäärää, mainitse mihin alalukuun tai oppimäärään vastauksesi liittyy.

Musiikki

61. Mitkä ovat tämän osuuden keskeiset vahvuudet?

62. Mitkä ovat keskeisimmät päivittämissiivittämisehdotuksesi tähän osuuteen? (Enintään kolme ehdotusta/alaluku tai oppimäärä)

Toivomme, että musiikissa vahvistetaan kokemuksellisuutta, globaalia lähestymistapaa musiikkiin ja sen perinteisiin, musiikin ymmärtämistä yhteiskunnallisen vaikuttamisen ja muutoksen välineenä.

63. Mitä muuta haluaisit tuoda esiin tämän osuuden osalta?

PERUSTEIDEN OPPIAINEKOHTAISET OSAT - KUVATAIDE

Jos osuudessa on monta alalukua tai oppimäärää, mainitse mihin alalukuun tai oppimäärään vastauksesi liittyy.

Kuvataide

64. Mitkä ovat tämän osuuden keskeiset vahvuudet?

65. Mitkä ovat keskeisimmät päivittämisehdotuksesi tähän osuuteen? (Enintään kolme ehdotusta/alaluku tai oppimäärä)

Toivomme, että kuvataiteessa vahvistetaan kuvataiteen ymmärtämistä yhteiskunnallisen vaikuttamisen ja muutoksen välineenä. Opetuksessa tulee painottaa myös monilukutaitoa ja kuvien käytön eettisyyttä ja purkaa stereotyyppioita. Oppiaineessa tulee myös vahvistaa globaalia lähestymistapaa kuvataiteeseen ja sen perinteisiin,.

66. Mitä muuta haluaisit tuoda esiin tämän osuuden osalta?

PERUSTEIDEN OPPIAINEKOHTAISET OSAT - LIIKUNTA

Jos osuudessa on monta alalukua tai oppimäärää, mainitse mihin alalukuun tai oppimäärään vastauksesi liittyy.

Liikunta

67. Mitkä ovat tämän osuuden keskeiset vahvuudet?

68. Mitkä ovat keskeisimmät päivittämissihteitteesi tähän osuuteen? (Enintään kolme ehdotusta/alaluku tai oppimäärä)

Liikunnan opetus on perinteisesti ollut vahvasti sukupuolittunutta. Erityistä huomiota tulee kiinnittää siihen, miten taataan yhdenvertaisuus esim. muunsukupuolisille tai transnuorille, joiden keho ei vielä vastaa omaa kokemusta sukupuolesta. Sukupuolivähemmistöön kuuluvien oppilaiden yhdenvertainen mahdollisuus liikuntaan on varmistettava. Huomioon tulee ottaa oppilaiden erilaiset kulttuuritaustat.

69. Mitä muuta haluaisit tuoda esiin tämän osuuden osalta?

PERUSTEIDEN OPPIAINEKOHTAISET OSAT - TERVEYSTIETO

Jos osuudessa on monta alalukua tai oppimäärää, mainitse mihin alalukuun tai oppimäärään vastauksesi liittyy.

Terveystieto

70. Mitkä ovat tämän osuuden keskeiset vahvuudet?

71. Mitkä ovat keskeisimmät päivittämisehdotuksesi tähän osuuteen? (Enintään kolme ehdotusta/alaluku tai oppimäärä)

Terveystiedon oppiaineessa vähemmistöjä käsitellään ulkokohtaisesti oppisisältöjen kautta ottamatta huomioon ryhmään kuuluvien oppilaiden moninaisuutta. terveystiedon opetuksessa ihmisten yksilöllisyys ja moninaisuus on huomioitava ja oppilaille on tarjottava tukea identiteettityöhön.

72. Mitä muuta haluaisit tuoda esiin tämän osuuden osalta?

PERUSTEIDEN OPPIAINEKOHTAISET OSAT - OPINTO-OHJAUS

Jos osuudessa on monta alalukua tai oppimäärää, mainitse mihin alalukuun tai oppimäärään vastauksesi liittyy.

Opinto-ohjaus

73. Mitkä ovat tämän osuuden keskeiset vahvuudet?

74. Mitkä ovat keskeisimmät päivittämisehdotuksesi tähän osuuteen? (Enintään kolme ehdotusta/alaluku tai oppimäärä)

75. Mitä muuta haluaisit tuoda esiin tämän osuuden osalta?

PERUSTEIDEN OPPIAINEKOHTAISET OSAT - MAAHANMUUTTAJIEN ÄIDINKIELI (SUOSITUS, LIITE 4)

Jos osuudessa on monta alalukua tai oppimäärää, mainitse mihin alalukuun tai oppimäärään vastauksesi liittyy.

Maahanmuuttajien äidinkieli (suositus, liite 4)

76. Mitkä ovat tämän osuuden keskeiset vahvuudet?

77. Mitkä ovat keskeisimmät päivittämisehdotuksesi tähän osuuteen? (Enintään kolme ehdotusta/alaluku tai oppimäärä)

78. Mitä muuta haluaisit tuoda esiin tämän osuuden osalta?

Kielten opetuksessa olennaista on sisällyttää mukaan keskusteluihin ajankohtaisia yhteiskunnallisia aiheita ja globaaleja ilmiöitä. Opetuksen tulee tukea maailmankansalaisen kompetensseja ja vahvistaa opiskelijoiden ymmärrystä itsestään aktiivisina maailmankansalaisina pinnalliseksi jäävän kansainvälistymisen sijaan. Suomi- ja eurosentrisestä lähtökohdasta on siirryttävä ajatteluun, jossa monikulttuurisuus nähdään arvokkaana kulttuurisena ja yhteiskunnallisena voimavarana ja Suomi globaalina toimijana.

AIKUISTEN LUKIOKOULUTUKSEN OPETUSSUUNNITELMAN PERUSTEET

Aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteet ovat sovellus lukion opetussuunnitelman perusteista. Kysely koskee aikuisten lukiokoulutuksen erityispiirteiden huomioon ottamista perusteissa.

Jos osuudessa on monta alalukua tai oppimäärää, mainitse mihin alalukuun tai oppimäärään vastauksesi liittyy.

79. Mitkä ovat tämän osuuden keskeiset vahvuudet?

80. Mitkä ovat keskeisimmät päivittämissihteiksi tähän osuuteen? (Enintään kolme ehdotusta/alaluku tai oppimäärä)

81. Mitä muuta haluaisit tuoda esiin tämän osuuden osalta?

MUUT KOMMENTIT JA KYSELYN LOPETUS

Perusteiden kokonaisuutta tai päivittämistä koskevat kommentit

82. Mitä muuta haluat tuoda esille perusteiden kokonaisuudesta tai päivittämisestä?

Opetussuunnitelman perusteiden päivitys on tärkeä ja suuri urakka, joka määrittää opetuksen sisältöjä useita vuosia. Olemme syvästi huolissamme lukio-opetuksen opetussuunnitelman uudistamisen kiireellisestä aikataulusta sekä vähäisestä sidosryhmäkuulemisesta. Toivomme, että uudistusprosessin suunnitelma tarkastetaan ja että prosessista tehdään aidosti demokraattinen ja dialoginen, jolloin voidaan parhaalla tietämyksellä tähyillä tulevaisuuteen ja olla rakentamassa siitä kestävä ja oikeudenmukaista.

Opetuksen sisällöissä ja opetukselle asetetussa arvomaailmassa tulisi tähyillä pitkälle tulevaisuuteen ja ennakoita tietoja ja taitoja, joita tulevaisuuden kansalainen tarvitsee. Lukion opetussuunnitelman tulisikin jatkaa 2016 voimaan astuvan perusopetuksen opetussuunnitelman viitoittamalla tiellä ja syventää tässä painotettuja asiakokonaisuuksia ja ilmiöitä systemaattisesti. Maailmankansalaisen kompetenssit tulee nostaa opetussuunnitelman punaiseksi langaksi ja kansalaisuuden käsite uudistettava kansallisvaltion rajat ylittäväksi.

Oleennaista asiakirjassa on myös varmistaa arvopohjan toteutuminen lukio-opetuksen sisällöissä ja koko koulun kulttuurissa. Arvot tulee huomioida oppiaineissa ja niille asetettavissa arviointiperusteissa ja opettajille tulee tarjota tukea niiden huomioimiseen omassa työssään.

Erilaiset poliittiset asiakirjat kannustavat kouluja ja järjestöjä tiiviimpään yhteistyöhön. Järjestöt tarjoavat kouluille monenlaisia asiantuntijapalveluita kouluvierailuista sisältötukeen ja käytännössä testattuihin ja toimiviin opetusmenetelmiin. Tämän lisäksi järjestöt avaavat ikkunoita kansalaisvaikuttamiseen ja yhteiskunnalliseen osallistumiseen.

Kiitos kyselyyn vastaamisesta!